

Mijn weekblad

Redacteur Ton Oosterhuis

François-Marie Arouet aka Voltaire (1694-1778)

Welke vrijheid bedoelt u?

Mijn trouwe lezer Lex Olivier schreef mij onlangs: "Het beste commentaar op de recente aanslagen in Parijs ontving ik van een vriend. Hij schreef in een e-mail: " Wat jammer dat het "Traité sur la tolérance" van Voltaire zo weinig wordt gelezen."

Hier dreigt helaas een misverstand. Voltaire pleitte niet voor de vrijheid van meningsuiting, maar voor de vrijheid van godsdienst. Zijn traktaat betrof Jean Calas, een protestant die ten onrechte ter dood was veroordeeld. Het is helaas onjuist Voltaire als held voor de vrijheid van meningsuiting op te voeren. Het ook in Nederland veel gebruikte citaat "Ik ben het niet eens met wat je zegt, maar ik zal het recht om het te zeggen tot de dood toe verdedigen" is niet van Voltaire maar werd bedacht door Evelyn Beatrice Hall die onder het pseudoniem Stephen G. Tallentyre in *The Friends of Voltaire* (1906) deze maxime gaf als een samenvatting van Voltaire's gedachtegoed. Zijn leven lang bestreed hij alle vormen van geweld, bijgeloof, fanatisme en vooroordelen. *Écrasez l'Infâme!*, *vrij vertaald als* Verbrijzel het systeem! was zijn motto, en hij vond zelf zijn *Traité sur la tolérance* (1763) een van zijn belangrijkste werken. Het wordt echter nogal moeilijk Voltaire

voor te stellen als held van de vrije meningsuiting, want toen de schrijver en uitgever Élie Fréron hem ergerde door zijn kritiek gebruikte Voltaire zijn invloed en werd zijn opponent opgesloten in de Bastille.. De vrijheid van meningsuiting reserveerde Voltaire voor zichzelf. Hij was dus niet echt de held van het vrije woord, hoewel het aan hem toegeschreven citaat prachtig blijft.

Toch maar beter lezen

Een van de merkwaardigste zaken in onze tijd is het feit dat terroristen die Allah Akbar roepen beweren dat zij hun opdracht aan de Koran ontleenen. Daarom vandaag in *Mijn weekblad* maar weer een citaat uit het heilige boek van de Islam. Het belangrijkste citaat lijkt mij regel 62 in de tweede soera: "Voorzeker, de gelovigen, de Joden, de Christenen en de Sabianen - wie onder hen ook in Allah en de laatste Dag geloven en goede daden verrichten, zullen hun beloning bij hun Heer ontvangen en er zal geen vrees over hen komen, noch zullen zij treuren."

Daarnaast is de Koran op vele plaatsen vooral een poëtisch boek. Ooit liet ik mij door die teksten inspireren en schreef ik een gedicht dat ik deze week maar opneem in de bijlage..

En nog een familieverhaal (4)

Walter Prinsze zond mij een verzameling van foto's van leraren die ooit doceerden aan het Zaanlands Lyceum. Een van hen was A.J. Romeijn. Over hem heb ik nog een familieverhaal. Mijn geliefde Greetje bezocht als tiener de handelsavondschool die hij leidde als directeur. Ze was een goede leerling, maar zeer onzeker. Op de dag van de diploma-uitreiking stond Romeijn op de stoep van het HBS-gebouw. Greetje vroeg hem bedeesd of ze geslaagd was. "Heb je een brief gehad?" vroeg hij bars. Nee, dat had ze niet. "Ga dan naar binnen!" Binnen bleek dat ze geslaagd was en bovendien dat ze als de beste leerling de schoolprijs had gewonnen.